Përmbledhje e praktikave premtuese për qasjen në shtetësi për fëmijët pa shtetësi

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

Përmbledhje e praktikave premtuese për qasjen në shtetësi për fëmijët pa shtetësi

KOMITETI EVROPIAN PËR BASHKËPUNIM LIGJOR
(CDCJ)

Drejtoria e Përgjithshme për të Drejtat e Njeriut dhe Sundimin e Ligjit – DGI

Siç është miratuar nga CDCJ në mbledhjen e tij plenare të 105-të (18-20 nëntor 2025)

Këshilli i Evropës

Botimi në Frëngjisht:

Recueil de pratiques prometteuses sur l'accès à la nationalité pour les enfants apatrides

Botimi në Anglisht:

Compendium of promising practices on access to nationality for stateless children

Riprodhimi i fragmenteve (deri në 500 fjalë) është i autorizuar, përveçse për qëllime komerciale, me kusht që të ruhet integriteti i tekstit, fragmenti të mos përdoret jashtë kontekstit, të mos ofrojë informacion të paplotë ose të mos e çorientojë lexuesin në ndonjë mënyrë tjetër në lidhje me natyrën, fushëveprimin ose përmbajtjen e tekstit. Teksti burimor duhet të përmendet gjithmonë si më poshtë: "© Këshilli i Evropës, viti i botimit". Të gjitha kërkesat e tjera që kanë të bëjnë me riprodhimin/përkthimin e të gjithë dokumentit ose të një pjese të tij, duhet t'i drejtohen Drejtorisë së Komunikimit, Këshillit të Evropës Directorate of Communications, Council of Europe (F-67075 Strasbourg Cedex) ose publishing@coe.int.

Çdo korrespondencë tjetër në lidhje me këtë dokument duhet t'i drejtohet Divizionit për Bashkëpunim Ligjor, Drejtorisë së Përgjithshme për të Drejtat e Njeriut dhe Sundimin e Ligjit. (DGI-CDCJ@coe.int).

Skicimi dhe faqosja e kopertinës: Divizioni i Publikimeve dhe Identitetit Vizual (DPIV), Këshilli i Evropës

Frottola e kopertinës: © Shutterstock

Ky botim nuk është redaktuar nga Njësia Redaktuese e DPIV-së për korrigjimin e gabimeve tipografike dhe gramatikore.

© Këshilli i Evropës, janar 2026
Shtypur në Këshillin e Evropës

Përmbajtja

PARATHËNIE 5

HYRJE 6

KREU 1 – PARANDALIMI I STATUSIT PA SHTETËSI TE FËMIJËT 7

1. Masat mbrojtëse ligjore të parashikuara nga legjislacioni mbi shtetësinë, që u mundësojnë fëmijëve të fitojnë një shtetësi ose t'u jepet shtetësia e vendit ku ndodhen, nëse përndryshe do të mbeteshin pa shtetësi 7

2. Garancitë për qasjen në shtetësi për fëmijët në praktikë, përfshirë rastet kur gjendja e pashtetësisë së fëmijës nuk është përcaktuar zyrtarisht 8

3. Një procedurë specifike për përcaktimin e shtetësisë së një fëmije të lindur në territorin e vendit, nëse ajo është në dyshim 9

4. Korniza për bashkëpunimin me vendet e treta me qëllim përcaktimin ose konfirmimin e shtetësisë së fëmijës 10

KREU 2 – PROCEDURA MIQËSORE NDAJ FËMIJËVE PËR PËRCAKTIMIN E SHTETËSISË DHE STATUSIT TË PERSONIT PA SHTETËSI: NDIHMA JURIDIKE, PËRFAQËSIMI, QASJA NË INFORMACION DHE NË DREJTËSI PËR FËMIJËT 12

1. Fëmijë pa shtetësi ose fëmijë në rrezik të mbetjes pa shtetësi 12

2. Rasti specifik i fëmijëve të pashoqëruar 15

KREU 3 – REGJISTRIMI I LINDJES 17

1. Regjistrim i menjëhershëm dhe falas i lindjes, përfshirë atë të fëmijëve të refugjatëve ose migrantëve, edhe nëse ka kaluar tashmë afati brenda të cilit duhej të deklarohej lindja 17

2. Fleksibiliteti në kërkesat për prova dhe dokumentacion në proceset e regjistrimit të lindjeve 18

3. Procedura për regjistrimin e lindjes së një fëmije në mungesë të provave për vendin, kohën ose datën e saktë të lindjes 19

4. Të dhënat e të dy prindërve të regjistruara në certifikatën e lindjes në të gjitha rastet 20

5. Mundësia që autoritetet kompetente për regjistrimin e lindjeve të mos merren me statusin e vendbanimit të fëmijës 21

KREU 4 – RRITJA E NDËRGJEGJËSIMIT DHE TRAJNIMI I AKTORËVE PËRKATËS 23

1. Trajnimi dhe ndërgjegjësimi i ofruar për zyrtarët e migracionit, nëpunësit civilë përgjegjës për regjistrimin e azilkërkuesve, refugjatëve dhe migrantëve, nëpunësit e gjendjes civile, kujdestarët, gjyqtarët për shtetësinë dhe pashtetësinë 23

2. Ndërgjegjësimi mbi shkaqet dhe pasojat e mungesës së shtetësisë, i ofruar për zyrtarët e ngarkuar me trajtimin e çështjeve të pashtetësisë 24

Parathënie

Të drejtën themelore të çdo fëmije për një shtetësi. Mungesa e shtetësisë ka pasoja të gjera për fëmijët, duke i privuar ata nga një identitet ligjor, gjë që krijon pengesa të rënda për gëzimin e të drejtave të tilla themelore, si e drejta për arsim, kujdes shëndetësor, mbrojtje ligjore dhe strehim. Prandaj, pashtetësia i pengon fëmijët të bëjnë një jetë normale dhe rrit cenueshmërinë e tyre. Fëmijët pa shtetësi kanë më shumë gjasa të rriten në një cikël varfërie dhe vështirësish, ose në rastet më të këqija, të bien pre e trafikantëve të qenieve njerëzore dhe rrjeteve të tjera kriminale.

Lufta kundër pashtetësisë ka qenë prej kohësh një përparësi e Këshillit të Evropës, e nxitur nga nevoja për të garantuar gëzimin efektiv të të drejtave të njeriut nga personat më të cenueshëm, duke përfshirë edhe në kuadër të Planit të tij të Veprimit për Mbrojtjen e Personave të cenueshëm në Kontekstin e Migracionit dhe Azilit (2021-2025). Meqenëse ndikimi i pashtetësisë te fëmijët është veçanërisht i madh, Këshilli i Evropës është i angazhuar që të eksplorojë dhe zhvillojë zgjidhje praktike, të bazuara në të drejta, me synimin që t'i japë fund pashtetësisë së fëmijëve. Ky përmbledhës i praktikave premtuese mbi aksesin në shtetësi për fëmijët pa shtetësi është një pasqyrim i këtij angazhimi.

Qëllimi i këtij përmbledhësi është që të shërbejë si burim frymëzimi për të ndjekur shembullin e ndryshimeve pozitive ligjore në shtetet anëtare, me qëllim trajtimin më të mirë të sfidave të pashtetësisë te fëmijët. Duke identifikuar dhe evidentuar praktikat premtuese ligjore dhe administrative nga shtete të ndryshme anëtare, ai ofron shembuj konkretë se si të parandalohet pashtetësia e fëmijëve dhe të sigurohet që ata të kenë qasje të shpejtë në procedurat për përcaktimin e shtetësisë. Përmbledhësi përqendrohet kryesisht në fushat thelbësore të ndihmës dhe përfaqësimit ligjor, qasjes në informacion dhe qasjes në drejtësi lidhur me përcaktimin e shtetësisë dhe pashtetësisë.

Ky përmbledhës nuk është vetëm një koleksion i praktikave ligjore dhe administrative të mbledhura nga të gjitha shtetet anëtare mbi mënyrën më të mirë për të trajtuar çështjen e pashtetësisë së fëmijëve, por gjithashtu përbën një kontribut të drejtpërdrejtë në Strategjinë e Këshillit të Evropës për të Drejtat e Fëmijëve (2022-2027), e cila mbështet një Evropë ku të gjithë fëmijët ndihen pjesë e saj. Ai gjithashtu i përgjigjet nismës së Aleancës së re Globale për t'i dhënë fund pashtetësisë, e nisur nga UNHCR-ja në vitin 2024, të cilës i është bashkuar edhe Këshilli i Evropës. Prandaj, i ftoj të gjithë palët e interesuara ta përdorin këtë përmbledhës si një mjet për të nxitur reformat e nevojshme që synojnë zhdukjen përfundimtare të pashtetësisë së fëmijëve në të gjithë Evropën.

Clare Ovey, Drejtoreshë e të Drejtave të Njeriut,
Drejtoria e Përgjithshme për të Drejtat e Njeriut dhe Sundimin e Ligjit

Hyrje

1. Në vijim të konferencës ndërkombëtare mbi «Pashtetësinë dhe të drejtën për shtetësi në Evropë: përparimi, sfidat dhe mundësitë», të organizuar së bashku me Zyrën e Komisionerit të Lartë të Kombeve të Bashkuara për Refugjatët (UNHCR) në vitin 2021, si dhe të Analizës së përditësuar mbi praktikat dhe sfidat aktuale lidhur me parandalimin dhe reduktimin e pashtetësisë në Evropë, Komiteti Evropian për Bashkëpunim Ligjor (CDCJ) vendosi që, gjatë periudhës 2024-2026, të përqendrohet te çështja e pashtetësisë së fëmijëve dhe qasjes së tyre në shtetësi. Këto aktivitete kontribuojnë në Planin e Veprimit të Këshillit të Evropës për Mbrojtjen e Personave të Cenueshëm në Kontekstin e Migracionit dhe Azilit në Evropë (2021-2025) dhe në Strategjinë e tij për të Drejtat e Fëmijës (2022-2027), si dhe në Aleancën Globale për Dhënien Fund të Pashtetësisë, të nisur nga UNHCR-ja në vitin 2024, të cilës i është bashkuar edhe Këshilli i Evropës.

2. Komiteti i Ministrave i ka ngarkuar Komitetit Evropian për Bashkëpunim Ligjor (CDCJ) detyrën për të përgatitur një përmbledhës të praktikave të mira lidhur me ndihmën dhe përfaqësimin ligjor, si dhe me qasjen në informacion dhe në drejtësi për fëmijët në procedurat që kanë të bëjnë me përcaktimin e shtetësisë ose të statusit të personit pa shtetësi. Për këtë qëllim, grupi i punës i kufizuar për migracionin (CDCJ-MIG) ka përgatitur një pyetësor për të mbledhur informacion nga shtetet anëtare lidhur me procedurat që rregullojnë statusin e personit pa shtetësi dhe qasjen në shtetësi për fëmijët. Pyetësorit iu përgjigjën 29 shtete gjithsej.

3. Ky përmbledhës, i bazuar në përgjigjet e shteteve ndaj pyetësorit, pasqyron situatat e tyre kombëtare dhe synon të frymëzojë e të inkurajojë shtetet anëtare që të adoptojnë praktika të mira për të trajtuar dhe parandaluar mungesën e shtetësisë te fëmijët, si dhe për t'u mundësuar fëmijëve pa shtetësi të përfitojnë shtetësinë. Shembujt ilustrojnë aspekte të veçanta të praktikave premtuese, të cilat mund të përsëriten ose të përshtaten sipas nevojës.

Kreu 1

Parandalimi i statusit pa shtetësi te fëmijët

1. Masat mbrojtëse ligjore të parashikuara nga legjislacioni mbi shtetësinë, që u mundësojnë fëmijëve të fitojnë një shtetësi ose t'u jepet shtetësia e vendit ku ndodhen, nëse përndryshe do të mbeteshin pa shtetësi

4. je, i cili përndryshe do të mbetej pa shtetësi, janë thelbësore. Zbatimi i rregullave për parandalimin e mungesës së shtetësisë kërkon dhënien e përgjigjes për një pyetje paraprake: a e ka fituar fëmija një shtetësi tjetër?

5. Shumica e shteteve të anketuara[1] parashikojnë që një fëmijë i lindur në territorin e tyre, i cili përndryshe do të ishte pa shtetësi, e fiton shtetësinë e vendit të lindjes në bazë të ligjit.[2]

6. Megjithatë, një sërë shtetesh e kufizojnë këtë bazë për marrjen e shtetësisë vetëm në rastet kur prindi (prindërit) janë vetë pa shtetësi.[3] Një kufizim tjetër është se të paktën njëri prej prindërve duhet të jetë banor i ligjshëm në shtetin përkatës.[4]

7. Në disa shtete, fëmijët pa shtetësi të lindur në territorin e tyre kanë të drejtë të përfitojnë shtetësinë e vendit të lindjes, me kushtin e një periudhe të caktuar qëndrimi të zakonshëm ose edhe të ligjshëm.[5] Mënyra se si realizohet ky përfitim mund të ndryshojë nga njëri shtet në tjetrin: e drejta për t'u regjistruar si shtetas për të fituar shtetësinë përmes deklaratës së zgjedhjes, ose përmes së drejtës për natyralizim.

1. Gjatë gjithë përmbledhësit, aty ku përdoren termat "shtete" ose "vende" apo shprehja "shtete anëtare", ato duhet të kuptohen si referencë për ato shtete anëtare që kanë dhënë përgjigje ndaj pyetësorit.
2. Shqipëria, Andorra, Armenia, Belgjika, Bosnja dhe Hercegovina, Bullgaria, Finlanda, Franca, Greqia, Irlanda, Italia, Luksemburgu, Mali i Zi, Portugalia, Serbia, Sllovakia, Spanja dhe Turqia.
3. Azerbajxhani, Kroacia, Çekia, Estonia, Gjeorgjia (pavarësisht se kanë disa mekanizma kundër pashtetësisë), Hungaria, Letonia, Lituania, Republika e Moldavisë, Maqedonia e Veriut, Polonia dhe Sllovenia.
4. Republika e Moldavisë dhe Ukraina.
5. Austria (krahas kërkesave të tjera), Gjermania, Islanda, Lihtenshtajni, Malta, Holanda, Norvegjia, Suedia dhe Mbretëria e Bashkuar.

8. Pothuajse të gjitha shtetet parashikojnë dhënien e shtetësisë së tyre fëmijëve të zbuluar në territorin e tyre. Megjithatë, praktika shtetërore tregon një gamë të gjerë moshash brenda të cilave zbatohet kjo dispozitë; disa shtete e kufizojnë dhënien e shtetësisë te fëmijët shumë të vegjël (të porsalindurit në pesë shtete,[6] fëmijët nën moshën gjashtëmuajshe në një shtet,[7] dhe ata nën moshën trevjeçare në një shtet tjetër[8]). Disa shtete të tjera nuk e përcaktojnë kufirin e moshës për zbatimin e rregullave të tyre në favor të fëmijëve të zbuluar[9] dhe gjithashtu e zbatojnë këtë bazë për dhënien e shtetësisë edhe te fëmijët më të rritur, duke përfshirë, në disa raste, deri në moshën madhore.

Praktika premtuese të identifikuara

*Në **Armeni**, Ligji për Shtetësinë parashikon qasje në shtetësi për fëmijët, me qëllim shmangien e situatave në të cilat ata përndryshe do të konsideroheshin pa shtetësi.*

*Në **Itali**, ligji përcakton se fëmijët e lindur në territorin e vendit nga prindër pa shtetësi, ose nga prindër që nuk mund t'ia kalojnë shtetësinë e tyre fëmijës, janë shtetas italianë.*

2. Garancitë për qasjen në shtetësi për fëmijët në praktikë, përfshirë rastet kur gjendja e pashtetësisë së fëmijës nuk është përcaktuar zyrtarisht

9. Asnjë shtet anëtar nuk parashikon dispozita të pakushtëzuara të parimit ius soli (e drejta e tokës). Megjithatë, pesë prej tyre parashikojnë dhënien e shtetësisë fëmijës së shtetasve të huaj të lindur në territorin e tyre, me kusht që njëri nga prindërit të plotësojë një kriter specifik qëndrimi.[10] Dy vende të tjera parashikojnë se një person i lindur në territorin e tyre mund ta përfitojë shtetësinë e atij vendi përmes aplikimit, nëse plotësohet një kusht specifik qëndrimi.[11]

10. Tri shtete zbatojnë një rregull të pakushtëzuar të dyfishtë të ius soli (e drejta e tokës): shtetësia e vendit i jepet fëmijës së prindërve të huaj nëse të paktën njëri prej prindërve ka lindur gjithashtu në atë vend.[12] Katër shtete të

6. Belgjika, Irlanda, Portugalia, Ukraina dhe Mbretëria e Bashkuar.
7. Austria.
8. Çekia.
9. Për shembull, Luksemburgu, Norvegjia dhe Suedia.
10. Belgjika, Gjermania, Irlanda, Portugalia dhe Mbretëria e Bashkuar.
11. Greqia dhe Moldavia.
12. Franca, Luksemburgu dhe Spanja.

tjera kanë një rregull të ngjashëm, por me një kërkesë specifike për qëndrimin e prindit (ose gjyshit/gjyshes).[13]

11. Të gjitha shtetet parashikojnë dhënien ose njohjen e shtetësisë së vendit kur fëmija i një shtetasi lind aty. Megjithatë, një shtet zbaton një kufizim lidhur me shtetësinë e dyfishtë: rregulli nuk zbatohet automatikisht nëse fëmija zotëron edhe një shtetësi tjetër.[14]

12. Shumica e vendeve parashikojnë se fëmija i një shtetasi të lindur jashtë vendit, ka të drejtë të ketë qasje në shtetësinë e prindit. Megjithatë, ekzistojnë një sërë përjashtimesh. Në pesë shtete aplikohet një kufizim brezash lidhur me kalimin e shtetësisë te fëmijët e lindur jashtë vendit: shtetësia e prindit nuk u jepet dhe as nuk u njihet atyre automatikisht nëse edhe prindi ka lindur jashtë vendit (përveç rasteve kur kjo do ta linte fëmijën pa shtetësi).[15] Megjithatë, legjislacioni i disa prej këtyre shteteve lejon që shtetësia e prindit të fitohet me anë të regjistrimit. Në shtatë shtete të tjera, dhënia ose njohja e shtetësisë së prindit për fëmijën e lindur jashtë vendit kushtëzohet nga regjistrimi i fëmijës në një konsullatë ose nga paraqitja e një kërkese për shtetësinë e prindit, me përjashtim të rasteve kur, në mungesë të kësaj, fëmija do të mbetej pa shtetësi.[16]

Praktikë premtuese e identifikuar

Luksemburgu *ka një dispozitë të pakushtëzuar të parimit të dyfishtë ius soli (e drejta e tokës): shtetësia i jepet fëmijës së prindërve të huaj nëse të paktën njëri prej prindërve ka lindur gjithashtu në Luksemburg, pavarësisht nëse pashtetësia e fëmijës është përcaktuar apo jo.*

3. Një procedurë specifike për përcaktimin e shtetësisë së një fëmije të lindur në territorin e vendit, nëse ajo është në dyshim

13. Nëse ka dyshime lidhur me shtetësinë e një fëmije të lindur në territorin e një vendi, mund të konsiderohet e këshillueshme vendosja e një procedure specifike për përcaktimin e shtetësisë, e cila zbatohet nga personel i trajnuar pranë autoriteteve kompetente. Personeli në fjalë duhet të zotërojë njohuritë ligjore dhe gjuhësore të nevojshme për të identifikuar dhe regjistruar statusin e shtetësisë.

13. Belgjika, Greqia, Holanda dhe Portugalia.
14. Maqedonia e Veriut.
15. Belgjika, Gjermania, Irlanda, Malta dhe Mbretëria e Bashkuar.
16. Armenia, Bosnja dhe Hercegovina, Kroacia, Maqedonia e Veriut, Mali i Zi, Portugalia dhe Rumania.

Praktikë premtuese e identifikuar

Suedia *zbaton një procedurë për përcaktimin e shtetësisë për fëmijët e lindur në territorin e saj, shtetësia e të cilëve është e pasigurt. Agjencia Suedeze e Migracionit e nis vlerësimin nëse një person është pa shtetësi duke shqyrtuar nëse ai person zotëron ndonjë shtetësi. Në qendër të këtij shqyrtimi janë vendet me të cilat personi ka lidhje përkatëse (vendi i lindjes, shtetësia e prindërve, vendbanimi i mëparshëm i zakonshëm).*

4. Korniza për bashkëpunimin me vendet e treta me qëllim përcaktimin ose konfirmimin e shtetësisë së fëmijës

14. Bashkëpunimi midis shteteve është thelbësor, siç theksohet në Konventën e Konferencës së Hagës për të Drejtën Ndërkombëtare Private mbi Juridiksionin, Ligjin e Zbatueshëm, Njohjen, Zbatimin dhe Bashkëpunimin në lidhje me Përgjegjësinë Prindërore dhe Masat për Mbrojtjen e Fëmijëve.[17] Kjo njihet edhe në Nenin 23 të Konventës Evropiane për Shtetësinë (ETS Nr. 166) në lidhje me informacionin mbi legjislacionin dhe zhvillimet përkatëse. Bashkëpunimi duhet të trajtojë në veçanti çështjet specifike të rastit, veçanërisht ato që kanë të bëjnë me fitimin ose mosfitimin e mundshëm të shtetësisë. Mungesa e informacionit mund të çojë në situata pa shtetësi për fëmijën në fjalë.

15. Bashkëpunimi është thelbësor që një fëmijë pa shtetësi të mund të përfitojë shtetësinë e shtetit të njërit prej prindërve. Shteti i lindjes ose i vendbanimit të një fëmije të tillë pa shtetësi duhet t'i ofrojë atij çdo ndihmë të nevojshme për ta ushtruar atë të drejtë.

16. Megjithatë, prindi i një fëmije mund të përballet me pengesa thelbësore në ushtrimin e së drejtës për të fituar një shtetësi të caktuar të huaj. Nëse nuk mund të pritet që fëmija (ose prindërit e tij) ta fitojnë atë shtetësi për arsye të forta, për shembull, nëse prindërit janë larguar nga shteti i shtetësisë së tyre për t'u bërë refugjatë, atëherë duhet të zbatohen rregullat për shmangien e pashtetësisë në vendin e lindjes.

17. Në përcaktimin nëse një fëmijë do të ishte përndryshe pa shtetësi, vendim-marrësit duhet të miratojnë një standard të përshtatshëm prove dhe duhet të vlerësohen të gjitha provat përkatëse, duke përfshirë deklaratat nga prindërit ose ekspertët dhe çdo informacion se si zbatohet legjislacioni kombëtar në praktikë. Në këtë drejtim, bashkëpunimi midis shteteve është thelbësor për të shmangur pashtetësinë. Autoriteti kompetent duhet të jetë në gjendje të

17. Konventa e HCCH-së e datës 19 tetor 1996 mbi juridiksionin, ligjin e zbatueshëm, njohjen, ekzekutimin dhe bashkëpunimin në lidhje me përgjegjësinë prindërore dhe masat për mbrojtjen e fëmijëve.

kontaktojë drejtpërdrejt përfaqësuesit konsullorë të shteteve të tjera për të konfirmuar shtetësinë e huaj të një fëmije, nëse është e nevojshme, përveç rasteve kur konsideratat e sigurisë ose të ligjit të refugjatëve do ta ndalonin një kontakt të tillë.

Praktika premtuese të identifikuara

*Në **Belgjikë**, dhënia e shtetësisë në përputhje me Nenin 10 të Kodit Belg të Shtetësisë nuk mund t'i nënshtrohet detyrimit për të provuar mungesën e shtetësisë, qoftë nga ana e fëmijës apo e prindit (prindërve).*

*Në **Portugali**, në rastin specifik të personave të lindur në territorin portugez që nuk zotërojnë një shtetësi tjetër, ligji parashikon fitimin e shtetësisë drejt-përdrejt nga ligji, pavarësisht nëse qëndrimi i prindërve dhe/ose i fëmijës është i ligjshëm apo jo.*

Përveç kësaj, shtetësia portugeze mund të fitohet drejtpërdrejt nga ligji nëse një person lind në territorin portugez dhe certifikata e lindjes tregon se ai ose ajo nuk ka një shtetësi tjetër.

Regjistrimi duhet të kryhet nëse vërtetohet se personi nuk zotëron një shtetësi tjetër. Dëshmia e statusit të personit pa shtetësi dhe certifikata e lindjes së tij dorëzohen nga nëpunësi i gjendjes civile pranë 'Conservatória dos Registos Centrais' (Nëpunësit të Zyrës Qendrore të Gjendjes Civile), i cili është autoriteti kompetent për t'i shqyrtuar ato dhe për të vendosur nëse do ta autorizojë regjistrimin e lartpërmendur. Në praktikë, nëse prindërit nuk janë regjistruar më parë si persona pa shtetësi, ata duhet të paraqesin prova të mungesës së shtetësisë. Prindërit janë të detyruar të dorëzojnë deklarata nga ambasadat/konsullatat përkatëse, të cilat konfirmojnë se fëmija nuk e zotëron shtetësinë e shtetit përkatës. Zyra Qendrore e Gjendjes Civile mund të vendosë kontakte të drejtpërdrejta me ambasadat/konsullatat përkatëse, në mënyrë që barra e provës të mos rëndojë vetëm mbi aplikuesin (ose përfaqësuesit e tij/saj). Nëse, në përfundim të periudhës tre-mujore, nuk është dhënë asnjë informacion lidhur me fitimin e shtetësisë së vendeve me të cilat personi në fjalë ka lidhje përkatëse, siç është kërkuar zyrtarisht, do të supozohet se personi në fjalë nuk e ka fituar shtetësinë e asnjërit prej këtyre vendeve dhe do t'i jepet shtetësia portugeze.

Kreu 2

Procedura miqësore ndaj fëmijëve për përcaktimin e shtetësisë dhe statusit të personit pa shtetësi: ndihma juridike, përfaqësimi, qasja në informacion dhe në drejtësi për fëmijët

1. Fëmijë pa shtetësi ose fëmijë në rrezik të mbetjes pa shtetësi

i. Një procedurë specifike për përcaktimin e statusit të personit pa shtetësi, e përshtatur për fëmijët, me garanci procedurale dhe provuese për fëmijët

18. Të paktën 18 shtete anëtare kanë një procedurë për përcaktimin e statusit të personit pa shtetësi.[18] Në disa prej këtyre shteteve, një vëmendje e veçantë i kushtohet përcaktimit të statusit të personit pa shtetësi për fëmijët.

19. Pothuajse të gjitha shtetet kanë dispozita për caktimin e një përfaqësuesi të posaçëm ligjor ose të një kujdestari, kur një fëmijë nuk ka prindër të njohur ligjërisht ose ka hyrë në vend si i mitur i pashoqëruar. Caktimi i një përfaqësuesi të tillë duhet të bëhet ex officio (sipas detyrës zyrtare). Procedura udhëhiqet nga parimi i mbrojtjes së interesit më të lartë të fëmijës.[19]

18. Shqipëria, Belgjika, Bullgaria, Çekia, Franca, Gjeorgjia, Hungaria, Islanda, Italia, Letonia, Republika e Moldavisë, Mali i Zi, Holanda, Spanja, Suedia, Turqia, Ukraina dhe Mbretëria e Bashkuar.

19. Shihni standardet e përshkruara në Rekomandimin CM/Rec(2019)11 të Komitetit të Ministrave drejtuar shteteve anëtare, mbi kujdestarinë efektive për fëmijët e pashoqëruar dhe të ndarë nga familja në kontekstin e migracionit.

Praktika premtuese të identifikuara

Franca *ka një procedurë për përcaktimin e statusit të personit pa shtetësi. Në praktikë, Sektori për Personat pa Shtetësi pranë Zyrës Franceze për Mbrojtjen e Refugjatëve dhe Personave pa Shtetësi (OFPRA) e zbaton këtë procedurë duke u udhëhequr nga parimi i interesit më të lartë të fëmijës. Një i mitur që aplikon pranë kësaj zyre duhet ta bëjë këtë përmes përfaqësuesit të tij ligjor dhe, ndonëse barra e provës për të vërtetuar mungesën e shtetësisë zakonisht i takon aplikuesit, në këtë rast ajo ndahet me OFPRA-n. Për më tepër, nëse bashkëpunimi me autoritetet e huaja rezulton i pamundur ose në rast dyshimi, i mituri përfiton dhe mund të njihet si person pa shtetësi.*

Për sa i përket përfaqësimit, të miturit përfaqësohen në parim nga përfaqësuesit e tyre ligjorë ose nga një administrator i posaçëm ose, nëse nuk ka asnjë person me përgjegjësi prindërore, nga një kujdestar i caktuar prej gjykatësit kompetent.

Mbretëria e Bashkuar *gjithashtu ka një procedurë për përcaktimin e statusit të personit pa shtetësi. Aplikimet që lidhen me fëmijët duhet të shqyrtohen në përputhje me detyrimin e përcaktuar në nenin 55 të Ligjit të vitit 2009 për Kufijtë, Shtetësinë dhe Emigracionin, i cili kërkon që Ministria e Brendshme t'i kryejë funksionet e saj ekzistuese në një mënyrë që merr parasysh nevojën për të mbrojtur dhe promovuar mirëqenien e fëmijëve në Mbretërinë e Bashkuar.*

Udhëzimi ligjor që shoqëron legjislacionin konfirmon se detyrimi ligjor ndaj fëmijëve përfshin:

- *trajtimin e drejtë që përmbush të njëjtin standard si ai që do të merrte një fëmijë britanik;*
- *konsiderimin e interesit më të mirë të fëmijës si një faktor parësor (ndonëse jo i vetmi);*
- *mosdiskriminimin e asnjë lloji;*
- *trajtimin në kohë të aplikimeve;*
- *identifikimin e atyre që mund të jenë të rrezikuar nga dëmtimi.*

ii. Informacion i aksesueshëm mbi pashtetësinë dhe lidhjet e saj me qasjen në shtetësi për fëmijët pa shtetësi dhe ata që u ofrojnë ndihmë

20. Pothuajse në të gjitha shtetet, informacioni mbi pashtetësinë dhe qasjen në shtetësi është i disponueshëm në faqen e internetit të ministrisë kompetente ose të një autoriteti tjetër. Megjithatë, për personat e interesuar mund të jetë sfidë të dinë se cila ministri apo cili autoritet tjetër është kompetent dhe si të

kenë qasje në faqen e internetit që përmban informacionin përkatës. Gjuha e informacionit gjithashtu mund ta vështirësojë qasjen.

Praktikë premtuese e identifikuar

*Në **Letoni**, prindërit informohen mbi të drejtat e fëmijës së tyre lidhur me shtetësinë dhe procedurat përkatëse, përfshirë rastet kur fëmija përndryshe do të mbetej pa shtetësi ose do të kishte shtetësi të papërcaktuar. Informacioni përkatës mund të gjendet gjithashtu në faqen e internetit të Zyrës për Çështjet e Shtetësisë dhe Migracionit, në gjuhën angleze dhe atë letoneze.*

iii. Pikat e forta të identifikuara në zbatimin e procedurës për përcaktimin e shtetësisë në rastin specifik të fëmijëve

21. Shtetet duhet të vendosin procedura të posaçme për përcaktimin e shtetësisë dhe statusit të pashtetësisë, të bazuara në të drejtat e fëmijës, për të mundësuar identifikimin dhe mbrojtjen e fëmijëve pa shtetësi në territorin e tyre derisa ata të fitojnë një shtetësi. Kur gjatë procedurave të migracionit ose të mbrojtjes ndërkombëtare lindin tregues se një fëmijë (ose prindërit e tij) mund të jenë pa shtetësi, duhet të bëhet referimi, në një fazë të përshtatshme të procesit, drejt një procedure për përcaktimin e statusit të pashtetësisë. Fëmijës dhe/ose përfaqësuesit të tij ligjor apo kujdestarit duhet t'u ofrohet informacion dhe ndihmë juridike cilësore gjatë gjithë procedurave përkatëse.

22. Duhet të zbatohen parimet e mosdiskriminimit (duke përfshirë edhe në lidhje me statusin e qëndrimit të fëmijës ose të prindërve), barra e përbashkët e provës dhe procedurat e ndjeshme ndaj fëmijëve, duke përfshirë edhe ofrimin e ndihmës ligjore cilësore, si dhe një përfaqësuesi ligjor ose kujdestari për fëmijët e pashoqëruar. Është e rëndësishme të sigurohet që fëmijët e prekur të mund t'i shprehin pikëpamjet e tyre gjatë procedurave dhe proceseve të vendimmarrjes, me qëllim që vendimet të merren në interesin më të mirë të fëmijës dhe në përputhje me të drejtën ndërkombëtare që garanton të drejtën e fëmijës për t'u dëgjuar. Masat mbrojtëse përkatëse për të siguruar pjesëmarrjen efektive të fëmijëve duhet të ndiqen në çdo procedurë, duke përfshirë ato që kanë të bëjnë me përcaktimin e shtetësisë.

Praktikë premtuese e identifikuar

*Shtetësia belge u jepet fëmijëve të lindur në **Belgjikë**, të cilët përndryshe nuk do të kishin asnjë shtetësi.*

Një amendament legjislativ i vitit 2022 solli një sërë përmirësimesh në Kodin e Shtetësisë së Belgjikës, me qëllim harmonizimin e procedurave me të drejtat e fëmijëve. Në veçanti, termi "person pa shtetësi" u zëvendësua me shprehjen "nuk ka shtetësi tjetër". Formulimi i mëparshëm linte të kuptohej se personi në fjalë

ose prindërit e tij duhej të merrnin statusin e personit pa shtetësi përpara se t'u jepej shtetësia, gjë që bie ndesh me qëllimin e dispozitës ligjore, pasi procedura për përcaktimin e statusit të personit pa shtetësi mund të jetë e mundimshme.

2. Rasti specifik i fëmijëve të pashoqëruar

i. Procedura për përcaktimin e moshës së një fëmije të pashoqëruar kur ai ose ajo nuk zotëron dokumente identifikimi

23. Vlerësimi i moshës është një procedurë që përdoret kur ekzistojnë dyshime të arsyeshme lidhur me moshën e një fëmije të pashoqëruar. Rekomandimi CM/Rec(2022)22 mbi parimet e të drejtave të njeriut dhe udhëzimet për vlerësimin e moshës në kontekstin e migracionit[20] ofron udhëzime dhe thekson se procedurat e vlerësimit të moshës duhet të respektojnë dinjitetin dhe interesin më të lartë të fëmijës. Ai gjithashtu thekson se shtetet duhet të kenë një proces të përcaktuar qartë për vlerësimin e moshës, i cili përdor një qasje multidisiplinare, të bazuar në njohuri, metoda dhe praktika të mbështetura në prova, dhe që është i përqendruar te fëmija. Dokumenti vijon duke thënë se një ekzaminim mjekësor për qëllime të vlerësimit të moshës duhet të kryhet vetëm kur mbeten dyshime të arsyeshme lidhur me moshën e vlerësuar të personit, pasi të jenë shteruar masat e tjera të qasjes multidisiplinare, me pëlqimin e informuar të personit, dhe duke respektuar siç duhet parimet e proporcionalitetit dhe interesin më të lartë të fëmijës.

24. Para se të kryhet ekzaminimi, duhet të caktohet një përfaqësues ligjor ose kujdestar për ta ndihmuar personin në fjalë të vendosë nëse do të japë pëlqimin. Është e rëndësishme që shpjegimi i procedurës së përcaktimit të moshës të jepet në një gjuhë që personi e kupton. Gjatë procedurës, personi në fjalë trajtohet si i mitur. Vlerësimi i moshës duhet të kryhet sa më shpejt të jetë e mundur.

Praktikë premtuese e identifikuar

*Në **Mbretërinë e Bashkuar,** nëse një person pretendon se është fëmijë në momentin e mbërritjes, zyrtarët e imigracionit janë të detyruar të marrin një vendim paraprak për moshën, për të përcaktuar nëse personi duhet të trajtohet si fëmijë apo si i rritur.*

Udhëzimi mbi "Vlerësimin e moshës" përcakton se zyrtarët e imigracionit mund ta trajtojnë një individ si të rritur vetëm kur:

20. Rekomandimi CM/Rec(2022)22 i Komitetit të Ministrave drejtuar shteteve anëtare mbi parimet e të drejtave të njeriut dhe udhëzimet për vlerësimin e moshës në kontekstin e migracionit.

- *është kryer një vlerësim i moshës nga autoriteti vendor ose nga Bordi Kombëtar i Vlerësimit të Moshës dhe, përmes këtij vlerësimi, është përcaktuar se individi është 18 vjeç ose më i madh;*
- *dy punonjës të Ministrisë së Brendshme (Home Office) kanë vlerësuar në mënyrë të pavarur se individi është i rritur, pasi pamja e tij/saj fizike dhe sjellja sugjerojnë fuqimisht se duket qartë se ai/ajo është mbi moshën 18 vjeç, dhe ka pak ose aspak prova mbështetëse për moshën e pretenduar (parimi i dhënies së përparësisë në rast dyshimi është thelbësor);*
- *ekzistojnë prova të qarta dhe të besueshme dokumentare që tregojnë se individi është 18 vjeç ose më i madh.*

Individët kanë qasje në ndihmë juridike dhe në përkthyes për t'u mbështetur gjatë procesit të kontestimit ligjor të çdo vendimi lidhur me moshën.

ii. Një procedurë për përcaktimin e statusit të personit pa shtetësi, e përshtatur për fëmijët e pashoqëruar dhe garancitë ekzistuese

25. Është shumë e rëndësishme që procedura për përcaktimin e statusit të personit pa shtetësi, ose çdo procedurë tjetër, të bëhet lehtësisht e aksesueshme për fëmijët. Nëse është e nevojshme, duhet të caktohet një përfaqësues ligjor ose kujdestar për të ndërmarrë procedura të tilla dhe për të vepruar si përfaqësues ligjor i fëmijës në lidhje me procesin, përfshirë këtu sigurimin e dokumenteve duke kontaktuar ambasadat ose autoritetet e tjera kompetente.

Praktikë premtuese e identifikuar

*Në **Belgjikë**, kur një i ri identifikohet si i mitur i huaj i pashoqëruar, shërbimi i kujdestarisë cakton një kujdestar sa më shpejt të jetë e mundur. Fëmijët kanë të drejtë për përfaqësim ligjor falas.*

Kujdestarët e miratuar vihen në dijeni për çështjen e mungesës së shtetësisë dhe për ndihmën që mund t'i ofrojnë të miturit të huaj të pashoqëruar gjatë procedurës (ndihmë për marrjen e dokumenteve përmes kontaktimit të ambasadave ose autoriteteve të tjera kompetente, kërkimi i ndihmës së një avokati për të marrë këshillat dhe dokumentet e nevojshme, etj.), duke siguruar që avokati të ketë ekspertizë në këtë fushë, duke u siguruar që i riu të mbahet i informuar për procedurën dhe të kuptojë se çfarë po ndodh në çdo fazë të saj, si dhe duke i shpjeguar mundësitë e apelimit në rast të një vendimi negativ, etj.

Kreu 3

Regjistrimi i lindjes

1. Regjistrim i menjëhershëm dhe falas i lindjes, përfshirë atë të fëmijëve të refugjatëve ose migrantëve, edhe nëse ka kaluar tashmë afati brenda të cilit duhej të deklarohej lindja

26. Çdo lindje duhet të regjistrohet pranë zyrës së gjendjes civile ose institucionit tjetër përgjegjës për regjistrimin e lindjeve. Në shumicën e vendeve, zyra e gjendjes civile e vendit ku ka ndodhur lindja është përgjegjëse për regjistrimin e saj. Afati kohor brenda të cilit duhet të regjistrohet lindja varion nga tri ditë deri në tri muaj. Megjithatë, në praktikë, lindja shpesh regjistrohet brenda pak orësh nga institucioni shëndetësor ku ajo ka ndodhur, ose nga mjeku/mamia që ka asistuar në lindje. Regjistrimi zyrtar i lindjes kryhet nga nëpunësi i gjendjes civile brenda pak ditëve të punës pas lindjes.

27. Nëse në lindje nuk ka qenë e pranishme mamia apo mjeku, prindërit ose personi në shtëpinë e të cilit ka ndodhur lindja, apo çdo person tjetër që ka dijeni për lindjen, duhet ta raportojnë lindjen te nëpunësi i gjendjes civile. Për më tepër, institucionet shtetërore për mbrojtjen e të drejtave të fëmijës e kanë për detyrë ta bëjnë këtë nëse zbulojnë një rast lindjeje që nuk është raportuar ende.

28. Në shumë vende, lindja mund të raportohet në mënyrë elektronike pranë zyrës së gjendjes civile[21] ose edhe drejtpërdrejt në një regjistër qendror elektronik të popullsisë.[22] Në disa vende, lindja regjistrohet nga zyra e gjendjes civile në një regjistër qendror.[23]

29. Duhet të regjistrohet lindja e të gjithë fëmijëve të lindur në territorin e një shteti, përfshirë fëmijët e refugjatëve ose migrantëve, edhe nëse ata nuk i plotësojnë kërkesat ligjore për qëndrim. Në shumë vende, dokumentacioni i prindërve nuk është kusht për regjistrimin e lindjes. Regjistrimet jo të plota verifikohen dhe plotësohen në një moment të mëvonshëm. E drejta e fëmijës për t'u regjistruar konsiderohet si një e drejtë e njeriut, pavarësisht statusit të qëndrimit të fëmijës dhe prindit/prindërve.

21. Për shembull, Gjeorgjia dhe Irlanda.
22. Për shembull, Estonia.
23. Austria, Azerbajxhani dhe Franca.

30. Në shumë shtete,[24] lindjet që ndodhin jashtë vendit regjistrohen gjithashtu në regjistrin e gjendjes civile të vendit ku prindërit janë shtetas, në bazë të një ekstrakti të certifikatës së lindjes të lëshuar nga organi kompetent i huaj i gjendjes civile. Në disa raste, një lindje që ndodh jashtë vendit mund të regjistrohet në regjistrin e gjendjes civile të vendit ku prindërit janë shtetas, edhe pa certifikatë lindjeje. Megjithatë, në raste të tilla, shpesh kërkohet një vendim gjykate.

31. Regjistrimi i lindjes është falas në të gjitha vendet që iu përgjigjën pyetësorit dhe pothuajse të gjitha vendet nuk aplikojnë pagesë për certifikatën e parë të lindjes të lëshuar për një fëmijë. Në shumicën e shteteve, regjistrimi i lindjes kryhet edhe pas afatit të caktuar, kur nëpunësi i gjendjes civile njoftohet për lindjen.

Praktikë premtuese e identifikuar

*Në **Spanjë**, edhe pse ekzistojnë afate për regjistrim, është e mundur të kërkohet regjistrimi me vonesë pranë gjendjes civile edhe pas skadimit të këtyre afateve. Në asnjë rast lindja nuk mbetet e paregjistruar. I vetmi kusht shtesë është nevoja për të paraqitur kërkesën për regjistrim me vonesë pranë autoritetit kompetent.*

2. Fleksibiliteti në kërkesat për prova dhe dokumentacion në proceset e regjistrimit të lindjeve

32. Në disa vende, mjafton një kopje e dokumentit të identifikimit, por jo dëshmia verbale e një dëshmitari.[25] Situata është e ndryshme në një shtet anëtar, ku informacioni për regjistrimin e lindjes merret përmes një interviste personale që zyrtari i gjendjes civile zhvillon me një informues të kualifikuar, zakonisht njërin ose të dy prindërit e fëmijës.[26] Ligji nuk e detyron këtë informues të paraqesë ndonjë dokument identifikimi. Nëse prindërit nuk janë të martuar ose në një bashkëjetesë të regjistruar, dhe nuk janë të pranishëm të dy gjatë regjistrimit, kërkohet një deklaratë e nënshkruar për të konfirmuar që ata janë prindërit.

33. Nëse nëna nuk mund të paraqesë dokumentacion, në shumicën dërrmuese të vendeve, lindja do të regjistrohet gjithsesi, por të dhënat e nënës do të shënohen si të pasigurta në regjistrin e gjendjes civile dhe/ose, aty ku ekziston një regjistër i tillë, në regjistrin qendror të personave.

24. Për shembull, Franca dhe Holanda.
25. Për shembull, Danimarka.
26. Mbretëria e Bashkuar.

Praktika premtuese të identifikuara

*Në **Çeki**, për disa grupe, siç janë refugjatët dhe azilkërkuesit, në vend të dokumentacionit pranohet një deklaratë nderi.*

*Në **Portugali**, prindërit që nuk kanë dokumente identifikimi mund ta konfirmojnë identitetin e tyre përmes dëshmisë së dy dëshmitarëve.*

*Në **Sllloveni**, nëse prindërit nuk kanë absolutisht asnjë mundësi për të siguruar dokumentet e kërkuara (siç është rasti me refugjatët apo azilkërkuesit), të dhënat e prindërve regjistrohen në bazë të çdo dokumenti të disponueshëm.*

3. Procedura për regjistrimin e lindjes së një fëmije në mungesë të provave për vendin, kohën ose datën e saktë të lindjes

34. Duhet të bëhet dallimi midis disa llojeve të ndryshme rastesh, ku vendi, koha ose data e saktë e lindjes mund të jenë të pasigurta.

- **Lindje në një mjet transporti**

35. Në disa shtete ekzistojnë rregulla të veçanta për lindjet që kanë ndodhur në bordin e një mjeti transporti.[27]

Praktikë premtuese e identifikuar

*Në **Lituani**, ligji përcakton se, nëse një fëmijë ka lindur në një anije, duhet të dorëzohet një dokument i vulosur nga kapiteni i anijes, i cili tregon kohën dhe gjininë e lindjes së fëmijës, si dhe emrin, mbiemrin dhe numrin e sigurimeve shoqërore ose datën e lindjes së nënës. Nëse është e mundur, duhet të tregohen edhe të dhënat për bashkëshortin e nënës së fëmijës.*

- **Lindje jashtë vendit**

36. Në disa shtete,[28] lindja e fëmijëve të lindur jashtë vendit mund të regjistrohet nëse fëmija është shtetas në momentin e aplikimit, ose njihet si refugjat i huaj apo person pa shtetësi në atë kohë. Në rastet kur mungojnë informacionet mbi gjendjen civile, duhet të kryhen procedura hetimore. Gjithashtu, duhet të merren parasysh deklaratat e dëshmitarëve ose informacione të tjera.

Praktikë premtuese e identifikuar

*Në **Ukrainë**, miratimi i Vendimit të Kabinetit të Ministrave të Ukrainës Nr. 66, datë 24 janar 2023, "Mbi garantimin e ushtrimit të kompetencave nga misionet*

27. Për shembull, Kroacia, Çekia, Danimarka dhe Lituania.
28. Për shembull, Çekia, Gjermania dhe Holanda.

diplomatike të Ukrainës jashtë vendit në fushën e regjistrimit shtetëror të akteve të gjendjes civile nën Ligjin Luftarak", mundësoi që shtetasit ukrainas që ndodhen jashtë vendit të kenë qasje në shërbimet e regjistrimit të akteve të gjendjes civile, duke përdorur Regjistrin Shtetëror të Akteve të Gjendjes Civile pranë institucioneve diplomatike të caktuara nga Ministria e Punëve të Jashtme të Ukrainës, pavarësisht nga vendbanimi i tyre.

- **Situata të tjera**

Praktika premtuese të identifikuara

*Në **Azerbajxhan**, në mungesë të një dokumenti nga një institucion mjekësor që konfirmon kohën dhe vendin e lindjes, fakti i lindjes së fëmijës do të duhet të vërtetohet nga gjykata.*

*Në **Gjeorgji**, vendimi për konstatimin e faktit juridik të lindjes mund të merret edhe në mungesë të të dhënave të caktuara, me përjashtim të emrit, mbiemrit dhe vitit të lindjes që kërkohen për regjistrimin e një akti të gjendjes civile, nëse këto të dhëna nuk mund të përcaktohen për shkak të provave të pamjaftueshme ose arsyeve të tjera bindëse.*

4. Të dhënat e të dy prindërve të regjistruara në certifikatën e lindjes në të gjitha rastet

37. Informacioni mbi personat që janë njohur ligjërisht si prindër, në përputhje me rregullat përkatëse, regjistrohet në certifikatën e lindjes. Kjo përfshin, në disa shtete,[29] mundësinë e regjistrimit të bashkëshortes ose partneres të së njëjtës gjini me të nënës që ka lindur fëmijën, nëse kjo lidhje prindërore është përcaktuar sipas legjislacionit vendas ose të huaj të zbatueshëm në përputhje me të drejtën ndërkombëtare private. Prindi që nuk e ka lindur fëmijën regjistrohet si i tillë në bazë të një prezumimi ligjor të prindërimit, në rastin e njohjes së fëmijës ose birësimit, apo nëse prindërimi përcaktohet nga gjykata. Është e rëndësishme të theksohet se regjistrimi i lindjes nuk duhet të pengohet për shkak të mungesës së informacionit mbi njërin ose të dy prindërit.

38. Në një sërë shtetesh,[30] shtetësia e fëmijës regjistrohet automatikisht në certifikatën e lindjes dhe në regjistrin e gjendjes civile. Në disa shtete të tjera,[31] shtetësia shënohet në certifikatën e lindjes vetëm nëse bëhet fjalë për shtetësinë

29. Për shembull, Austria, Çekia, Danimarka, Estonia, Holanda, Zvicra dhe Mbretëria e Bashkuar.
30. Kroacia, Danimarka, Suedia.
31. Gjeorgjia, Gjermania, Lituania dhe Serbia.

e shtetit në fjalë; ndërsa shtetësia e huaj nuk shënohet. Në shtete të tjera[32] shtetësia nuk shënohet kurrë në certifikatat e lindjes.

Praktikë premtuese e identifikuar

*Në **Norvegji**, certifikata e lindjes lëshohet me informacionin përkatës të regjistruar në Regjistrin Kombëtar. Elementi përcaktues është që prindërimi të jetë konstatuar ose përcaktuar në përputhje me rregullat e Ligjit për Fëmijët ose përmes birësimit. Prandaj, si prindërit e pamartuar, ashtu edhe ata që i përkasin komunitetit LGBTQIA+, mund të përfshihen në certifikatë pasi të jetë konstatuar prindërimi. Për më tepër, me kërkesë, mund të lëshohet edhe një certifikatë lindjeje pa emrat e prindërve.*

5. Mundësia që autoritetet kompetente për regjistrimin e lindjeve të mos merren me statusin e vendbanimit të fëmijës

39. 39. Një pyetje me rëndësi është nëse një zyrtar i gjendjes civile do t'u raportojë autoriteteve të imigracionit regjistrimin e lindjes së një fëmije të një migranti të parregullt, të lindur në vend. Nëse po, argumentohet se kjo mundësi rrezikon të dekurajojë një migrant të parregullt nga regjistrimi i lindjes së fëmijëve të tij, duke i bërë ata jashtëzakonisht të cenueshëm, për shembull, ndaj trafikimit. Megjithatë, në disa shtete, parandalimi i një ndarjeje të tillë të informacionit mund të shihet si një pengesë për kontrollin efektiv të imigracionit.

40. 40. Prandaj, qëndrimet e shteteve ndryshojnë ndjeshëm lidhur me këtë çështje. Ndërsa në një sërë shtetesh,[33] autoritetet e imigracionit marrin informacion nga zyra e gjendjes civile, në disa shtete[34] zyra e gjendjes civile nuk e verifikon ligjshmërinë e qëndrimit të fëmijës ose të prindërve të tij në territorin e shtetit. Si rrjedhojë, certifikata e lindjes nuk përmban informacion që do të ishte me interes për autoritetet e kontrollit të imigracionit.

Praktika premtuese të identifikuara

*Në **Portugali**, ligji nuk përcakton detyrime për raportim dhe, në praktikë, informacioni mbi fëmijët pa status qëndrimi nuk ndahet me palë të tjera. Ndonëse nuk ekziston ndonjë ndalim i shprehur për ndarjen e informacionit të regjistrimit të lindjes me autoritetet e imigracionit, Neni 101-A i Kodit të Regjistrimit Civil kërkon që institucionet mjekësore t'i regjistrojnë të dhënat e lindjes në një sistem*

32. Çekia, Estonia, Mali i Zi, Holanda, Maqedonia e Veriut dhe Mbretëria e Bashkuar.
33. Për shembull, Lituania, Holanda dhe Sllovenia.
34. Për shembull, Azerbajxhani, Polonia dhe Mbretëria e Bashkuar.

softuer, i cili mund të aksesohet vetëm nga institucionet shëndetësore, Instituti i Regjistrimit dhe Notarisë, si dhe Instituti i Sigurimeve Shoqërore.

Ligji për Shtetësinë Portugeze u jep shtetësinë portugeze që në lindje fëmijëve të lindur në territorin e vendit, nëse të paktën njëri nga prindërit e huaj ka qëndruar në Portugali për të paktën një vit, pavarësisht statusit ligjor. Ligji nuk parashikon detyrime për raportim dhe madje ofron mundësi të reja për vërtetimin e qëndrimit për ata që kanë jetuar në Portugali në mënyrë të parregullt.

*Në **Zvicër**, nëse nuk vërtetohen të dhënat për vendbanimin ligjor, fusha përkatëse mbetet bosh dhe nëpunësi i gjendjes civile i referohet vendndodhjes së banimit. Nëse kjo e fundit nuk dihet, nuk regjistrohet asnjë e dhënë për vendndodhjen e banimit, prandaj komunikimi me shërbimet e migracionit është i pamundur.*

Kreu 4

Rritja e ndërgjegjësimit dhe trajnimi i aktorëve përkatës

1. Trajnimi dhe ndërgjegjësimi i ofruar për zyrtarët e migracionit, nëpunësit civilë përgjegjës për regjistrimin e azilkërkuesve, refugjatëve dhe migrantëve, nëpunësit e gjendjes civile, kujdestarët, gjyqtarët për shtetësinë dhe pashtetësinë

41. Shumica e shteteve raportojnë se ofrojnë trajnime dhe ndërgjegjësim për zyrtarët e migracionit, nëpunësit civilë përgjegjës për regjistrimin e azilkërkuesve, refugjatëve dhe migrantëve, nëpunësit e gjendjes civile, kujdestarët dhe gjyqtarët mbi kombësinë dhe pashtetësinë. Aktivitetet e trajnimit dhe ndërgjegjësimit shpesh përgatiten në bashkëpunim me shoqërinë civile, siç është Rrjeti Evropian për Çështjet e Pashtetësisë (ENS), dhe organizatat ndërkombëtare, siç është Agjencia e Bashkimit Evropian për Azilin (EUAA), Rrjeti Evropian i Migracionit i Bashkimit Evropian (EMN), Qendra Ndërkombëtare për Zhvillimin e Politikave të Migracionit (ICMPD), Organizata Ndërkombëtare për Migracionin (IOM), Zyra e Komisionerit të Lartë të Kombeve të Bashkuara për Refugjatët (UNHCR) dhe Fondi Ndërkombëtar i Emergjencës për Fëmijë i Kombeve të Bashkuara (UNICEF). Megjithatë, është e rëndësishme të theksohet se efektiviteti i aktiviteteve të trajnimit dhe ndërgjegjësimit varet nga rregullsia e tyre për publikun, i cili ka më shumë gjasa ta identifikojë gjendjen pa shtetësi, veçanërisht te fëmijët.

Praktikë premtuese e identifikuar

*Në **Gjermani**, nëpunësit civilë që punojnë në fushën e azilit trajnohen për teknikat e intervistimit. Metodat për kryerjen e intervistave të azilit në mënyrë të ndjeshme ndaj nevojave të fëmijëve, si dhe larmia e arsyeve specifike për fëmijët që mund të çojnë në dhënien e azilit/mbrojtjes ndërkombëtare, janë pjesë e trajnimeve specifike. Nëpunësit e gjendjes civile në Gjermani trajnohen rregullisht dhe, rrjedhimisht, janë të vetëdijshëm për problemet që lidhen me mungesën e shtetësisë dhe shtetësinë.*

Nëpunësit civilë që kryejnë intervista për azil dhe marrin vendime mbi kërkesat për azil pajisen me informacione të përgjithshme rreth mungesës së shtetësisë në kontekstin e azilit dhe migracionit, si dhe, kur është e përshtatshme, me informacione specifike rreth mungesës së shtetësisë në vendet e origjinës.

2. Ndërgjegjësimi mbi shkaqet dhe pasojat e mungesës së shtetësisë, i ofruar për zyrtarët e ngarkuar me trajtimin e çështjeve të pashtetësisë

42. Zyrtarëve të ngarkuar me trajtimin e çështjeve të pashtetësisë duhet t'u sigurohet informacion i qartë dhe i qasshëm, në nivel kombëtar dhe vendor, mbi shkaqet dhe pasojat e pashtetësisë, informacion mbi vendin e origjinës, si dhe mbi profilet e zakonshme të personave pa shtetësi në Evropë.

Praktika premtuese të identifikuara

*Në **Kroaci**, organizohen seminare, kurse trajnimi dhe ngjarje që synojnë rritjen e ndërgjegjësimit mbi shkaqet dhe pasojat e pashtetësisë si dhe profile të ndryshme të personave pa shtetësi në Evropë.*

*Në **Danimarkë**, Njësia për Informacionin mbi Vendin e Origjinës (COI) pranë Shërbimit Danez të Emigracionit (DIS) ka një ekip të dedikuar që monitoron zhvillimet që lidhen me çështjet e pashtetësisë në vendet përkatëse për procesin e Përcaktimit të Statusit të Refugjatit (RSD). Njësia harton raporte të brendshme dhe publike specifike për shtete të ndryshme, duke trajtuar çështjet e mungesës së shtetësisë dhe pasojat e mundshme të saj në një vend të caktuar. Njësia është gjithashtu pjesë e rrjetit të Njësisë për Informacionin mbi Vendin e Origjinës (COI) të Agjencisë së Bashkimit Evropian për Azilin (EUAA) e fokusuar te fëmijët, i cili u krijua në vitin 2023.*

Ky përmbledhës praktikash premtuese mbi pashtetësinë e fëmijëve u përgatit nga Komiteti Evropian për Bashkëpunim Ligjor (CDCJ) dhe u miratua në nëntor të vitit 2025.

Bazuar në përgjigjet e shteteve anëtare të Këshillit të Evropës ndaj një pyetësori në lidhje me procedurat që rregullojnë pashtetësinë dhe qasjen në shtetësi në lidhje me fëmijët, ky përmbledhës synon të frymëzojë dhe inkurajojë shtetet të miratojnë praktika të mira për të trajtuar dhe parandaluar pashtetësinë e fëmijëve dhe për t'u mundësuar fëmijëve pa shtetësi qasjen në shtetësi.

Përmbledhësi ndahet në katër seksione që janë thelbësore për qasjen në shtetësi për fëmijët pa shtetësi, përkatësisht; parandalimi i pashtetësisë tek fëmijët; procedurat miqësore për fëmijët për përcaktimin e shtetësisë dhe pashtetësisë (ndihma ligjore, përfaqësimi, aksesi në informacion dhe drejtësia për fëmijët); regjistrimi i lindjes; dhe rritja e ndërgjegjësimit dhe trajnimi i aktorëve përkatës.

Shembujt ilustrojnë aspekte të veçanta të praktikave premtuese që mund të përsëriten ose përshtaten sipas nevojës në shtetet anëtare të Këshillit të Evropës dhe më gjerë, për të trajtuar sa më mirë pashtetësinë e fëmijëve.

www.coe.int/cdcj

PREMS 203426

SQI

www.coe.int

Këshilli i Evropës është organizata kryesore për të drejtat e njeriut në kontinent. Në të bëjnë pjesë 46 shtete anëtare, duke përfshirë të gjitha shtetet anëtare të Bashkimit Evropian. Të gjithë shtetet anëtare të Këshillit të Evropës kanë nënshkruar Konventën Evropiane për të Drejtat e Njeriut, dokument i cili është hartuar për të mbrojtur të drejtat e njeriut, demokracinë dhe shtetin e së drejtës. Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut mbikëqyr zbatimin e Konventës nga shtetet anëtare.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE